

جهان‌شهر

سه‌شنبه ۴ مهر ۱۴۰۲

۰۱۵۸

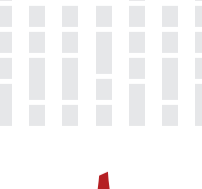
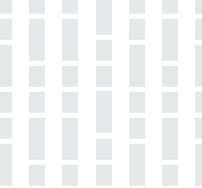
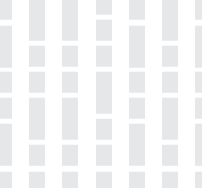
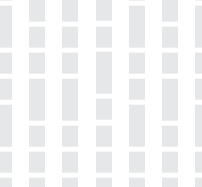
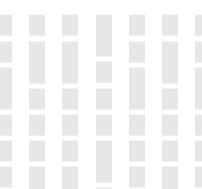
شماره ۳۹۶۶

۰۱۳۲

WWW.FDN.IR

۰۰۵

FARHIKHTEGANDAILY

تداوم اقدام عربستان و امارات علیه جزایر سه‌گانه منطقه را به بی‌ثباتی سوق می‌دهد

سناریوی خطرناک حاشیه‌نشین‌ها

سیدمهدی طالبی سردبیرخبرنگار گروه جهان‌شهر

روابط ایران و امارات بر سر «جزایر سه‌گانه» همواره تحت‌تأثیر مشکلات موجود مابین‌ایران باقدرت‌های عرب(مصر، عراق و عربستان سعودی) و غربی(انگلیس و آمریکا) بوده‌است با این وجود به مرور و با روند تکثر قدرت و آزادی عمل افزایش یافته کشورها، امارات خود نیز به این بازی کشانده شده است. همراهی چین، روسیه، ژاپن و آمریکا در پای بیابانه‌هایی که به طور مشترک با کشورهای عربی، به موضوع جزایر سه‌گانه پرداخته‌اند، به معنای تلاش پکن، مسکو، توکیو و آمریکا برای تعجیرات مرزی در خلیج فارس نیست، اما این رویکرد، بیابگر نقش آفرینی ویژه عربستان سعودی و امارات در تحولات جدید دارد.

در شرایط کنونی و با تضعیف کشورهای داعیه دار رهبری جهان عرب شامل مصر، عراق، سوریه و الجزایر، رهبری این جهان تقریباً برعهده عربستان سعودی قرار دارد. ریاض نه به جهت استعداش در سیاست خارجی که بیشتر به واسطه توان اقتصادی، موقعیت جغرافیایی و میل به ماجراجویی اش پیش افتاده است. سعودی هاید دهه پیش و در ماجرای موسوم به بهار عربی نیز در صفا اول برای سرنگونی حکومت بنشار اسد در سوریه قرار داشتند اما به مرور از صحنه حذف شدند تا بداندند جایگاه واقعی شان در تحولات منطقه‌ای کجاست. در چنین صحنه‌ای، اماراتی‌ها تلاش دارند با وجود باز یگری بربنمایای طرح سعودی، به اهداف خود نیز دست پیدا کنند.

ایران البته در برابر این تلاش‌ها سکوست نکرده‌است و جدا از اظهارنظرهای مقامات سیاسی و نظامی، دست به برگزاری رزمایش در خلیج فارس نیز زده است. یکی از جدی‌ترین هشدارها نسبت به ماجراجویی ریاض و ابوظبی درباره جزایر ایرانی از سوی اکیب اکرولایتی، مشاور مقام معظم رهبری در امور بین‌الملل، اتخاذ شد. او با این جمله که «جمهوری اسلامی ایران خواهان نزاع و تنش یا همسایگانش نیست» ادامه داد. ادعاهای امارات در مورد جزایر سه‌گانه را منجر به «بی‌ثبات» شدن منطقه خواند و گفت که ایران اجازه عملی شدن «ادعاهای باطل» درخصوص خلیج فارس را هرگز نخواهد داد. او البته به نقش غرب در این ماجرا نیز اشاره کرد و به آنها نصیحت کرد که «دست از تحریک و تنش زایی در منطقه حساس و خطیری چون خلیج فارس بردارند.»

درخصوص تحولات جدید پیرامون جزایر سه‌گانه نکاتی وجود دارد:

۱. در دهه‌های اخیر به مرور از ابزارهای لازم برای مهار ایران کاسته شده است. رژیم صدام که از سال ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۷ درحال جنگ با ایران بود نه خود وجود دارد و نه عامل نیابتی دیگری برای جنگ با تهران یافت می‌شود. به لحاظ بهره‌گیری

از تهدید و فشار نظامی نیز دیگر فضایی که در طول سه دهه ۱۹۸۰، ۱۹۹۰ و ۲۰۰۰ در منطقه وجود داشت، نیست و غرب نمی‌تواند تحرک موثری نشان دهد. اگر قرار بر ایجاد ائتلاف منطقه‌ای علیه ایران بود، عراق که زمانی اصلی‌ترین دولت و عامل نیابتی غرب و اعراب علیه ایران بود به متحد تهران بدل شده است. یمن نیز که زمانی نیرو و تسلیحات برای مبارزه با ایران ارسال می‌کرد، درحال حاضر تبدیل به متحد تهران شده است. قدرت نظامی آمریکا که برای دهه‌ها به عنوان یک عامل بازدارنده در برابر ایران عمل می‌کرد در حال حاضر کم‌اثر شده و تهران نه تنها وقتی به خطوط قرمز واشنگتن نمی‌گذارد که صراحتاً اعلام می‌کند به دنبال اخراج آمریکا از منطقه است، با از دست رفتن ابزارها و نقاط مقابله با ایران، اعراب به دنبال حفظ و تقویت نقاط باقی مانده‌اند. در فقدان ابزارها و امکان‌های اعمال فشار علیه ایران، غرب و اعراب به دنبال استفاده بیشینه از ابزارهای باقی مانده هستند.

۲. کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس تا پیش از این تقریباً روابط امنیتی – نظامی سطح بالای انحصاری با آمریکا داشتند و در قالب دیدارهای مشترک با این کشور درباره جزایر سه‌گانه موضع‌گیری می‌کردند. حالاً اما اعراب در قالب اتحادیه عرب و ساختار کوچک‌تری با نام شورای همکاری خلیج فارس، با دیگر قدرت‌های جهانی همکاری‌های بیشتری تعریف کرده و در دیدارهای خود موضوع جزایر سه‌گانه را نیز می‌گنجانند. به عبارت دیگر کشیده شدن موضوع جزایر سه‌گانه به روابط عربی با چین، روسیه و ژاپن به معنای اقدام جدی اعراب در این خصوص نیست، بلکه پیامد طبیعی خروج روابط بین‌المللی آنها از انحصار رابطه با آمریکا است.

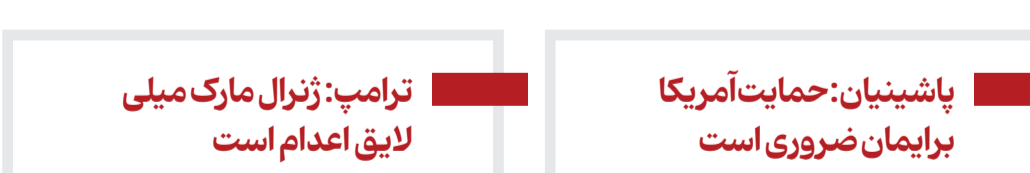
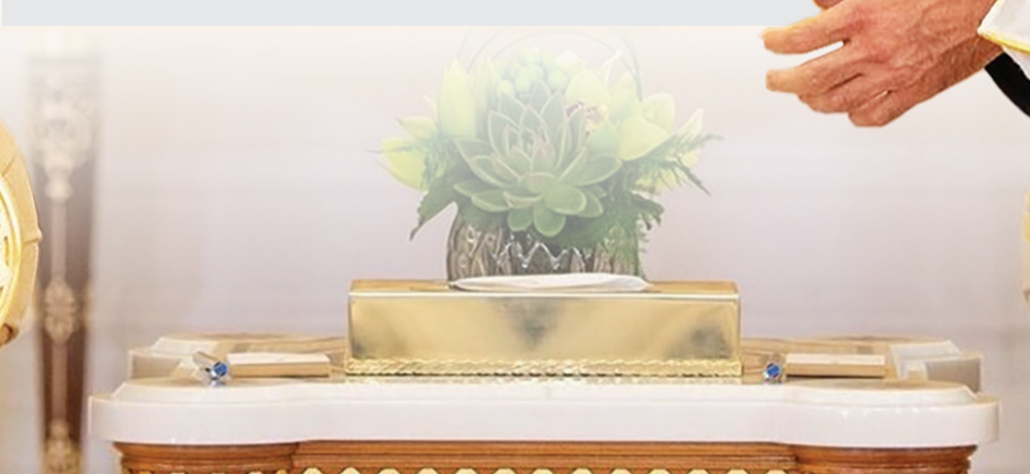
اماراتی‌ها با شناخت این روند یا بدون شناخت آن، نسبت به بروز این پدیده ذوق زده شده و نسبت به امتحان شانس خود در این خصوص طمع کرده‌اند. اسارات به دنبال بهره‌گیری از وقوع روند تکثر قدرت و چندجانبه‌گرایی در جهان است که روابط عربی را از قید «فقط آمریکا» رهانده است، بدون آنکه مضرات آن را بشناسد.

بیابنه‌های امارات با کشورهای دیگر صرفاً تعدد آفرین «است نه «تحول آفرین». اگر قرار بر تحول آفرینی بود ائتلاف آمریکا و اعراب خلیج فارس – در گذشته که فاصله قدرت زیادی با ایران داشتند – بهتر و بیشتری می‌توانستند راهگشای

چرا جزایر مهم هستند؟

در منطقه خلیج فارس ۹۰ جزیره کوچک و بزرگ وجود دارد. یک‌سوم این جزایر یعنی ۳۴ جزیره متعلق به ایران است. جزایر ایرانی که در بخش شمالی خلیج فارس قرار دارند اکثراً مسکونی هستند. از مجموع جزایر ایرانی خلیج فارس، ۱۷ جزیره از نظر حاکمیت بر آبراه بین‌المللی تنگه هرمز و کنترل آن و همچنین کنترل تردد ناوگان بیگانه دارای اهمیت ژئوپلیتیکی و استراتژیک می‌باشند. از این تعداد، هفت جزیره هرمز، قشم، لارک، هنگام، تنب بزرگ و کوچک و ابوموسی کلید تنگه هرمز هستند و برای تهران اهمیتی استراتژیک دارند. جزایر تنب کوچک، تنب بزرگ و ابوموسی در عمیق‌ترین قسمت خلیج فارس و در داخل دو طرح تفکیک تردد کشتی‌ها قرار گرفته‌اند. تمام کشتی‌هایی که در مسیر خلیج فارس و تنگه هرمز تردد می‌کنند، ناگزیرند از کنار این جزایر عبور کنند، لذا این جزایر علاوه بر اینکه با توجه به ادعای کشور امارات متحده عربی نسبت به آنها از اهمیت سیاسی خاصی برخوردارند، موقعیت استراتژیکی و ژئوپولیتیکی، اهمیت دریایی آنها را چند برابر کرده است.

کنونسیون‌های ۱۹۵۸ ژنو و ۱۹۸۲، جزایری که خارج از خط مبدأ آب‌های سرزمینی جدا از سرزمین خشکی کشور مادر هستند یا به عبارتی فاصله آنها بیشتر از ۱۲ مایل دریایی از سرزمین اصلی هستند را دارای آب داخلی و سرزمینی مختص به خود می‌داند. حد خارجی آب داخلی این جزایر پایین‌ترین حد جزر می‌باشد که این حد پایین‌ترین خط جزر، خط مبدأ آب‌های سرزمینی محسوب می‌شود و به شعاع ۱۲ مایل از این خط مبدأ، آب‌های سرزمینی محسوب می‌شود. اما به دلیل اینکه فاصله این جزایر از همدیگر و از خاک اصلی کشور کمتر از ۲۴ مایل دریایی است، درنتیجه آب‌های سرزمینی آنها دارای همپوشانی است و حاکمیت ایران بر آب‌های داخلی این جزایر و سرزمین اصلی یا آب‌های پشت خط مبدأ از نوع رژیم حقوقی حاکمیت مطلق و حاکمیت بر آب‌های سرزمینی از نوع رژیم حاکمیت نسبی است. درصورت عدم وجود جزایر سه‌گانه، حاکمیت دریایی ایران بسیار محدودیت پیدا می‌کرد و بخش وسیعی از شرق و جنوب خلیج فارس و غرب تنگه هرمز از حوزه حاکمیت ایران خارج می‌شد. اما از آنجا که جزایر سه‌گانه از موقعیت جغرافیایی بسیار مناسبی از ساحل ایران و در یک محور شمالی جنوبی قرار گرفته‌اند، در ابتدا فاصله تنب‌ها از نقاط تعیین خط مبدأ مذکور و سپس ابوموسی از تنب‌ها از ۲۴ مایل کمتر است و از طرف دیگر براساس قوانین دریایی که جزایر دارای رژیم حقوقی خود هستند، باعث گردیده است که دریای سرزمینی ایران در قالب دو دایره متداخل به سمت جنوب گسترش یافته و حاکمیت ایران براساس قانون دریای سرزمینی به سمت جنوب گسترش یابد تا تهران بتواند از کاربری‌های اقتصادی و ارتباطی و نظامی استراتژیکی فضا و عناصر و پتانسیل‌های قلمرو مزبور به‌ویژه در تنگه هرمز که نفتکش‌ها و کشتی‌های جنگی از آنجا عبور می‌کنند، استفاده کند. این اهمیت باعث شده تا رهبر انقلاب شخصاً دستور بدهند تلاش‌هایی برای افزایش جمعیت جزایر به‌عنوان ابزاری برای افزایش امنیت آنها انجام شود. ایران در تابستان، مجموعه‌ای از رزمایش‌های نظامی را در جزایر برای نشان دادن آمادگی اش به نمایش گذاشت. در همان زمان سپاه پاسداران اعلام کرد سامانه‌های دفاع موشکی و تسلیحات ضدهوایی را در جزایر مستقر کرده و یک شناور جدید مجهز به موشک‌هایی با برد تا ۶۰۰ کیلومتر را به نمایش گذاشت. سردار تنگسیری، فرمانده نیروی دریایی سپاه، جزایر خلیج فارس را «ناموس» کشور خواند و گفت: «ما به‌عنوان فرزندان این ملت شجاع موظفیم از ناموس خود دفاع کنیم.»

دونالد ترامپ، رئیس جمهوری پیشین آمریکا با حمله به اقدامات مارک میلی، رئیس ستاد مشترک ارتش آمریکا در زمان خروج از افغانستان وى را لایق مجازات اعدام دانست. به گزارش ایرنا، تازمانی روزنامه ایندیپندنت نوشت ترامپ با انتشار مطلبی در شبکه اجتماعی متعلق به خود موسوم به تروث تاکید کرد: «مارک میلی که شاید شرم‌آورترین لحظه تاریخ آمریکا را پس از خروج از افغانستان، به قیمت جان باختر، جا گذاشتن صد‌ها شهروند آمریکایی و میلیونرها دلار تجهیزات نظامی پیشرفته ایالات متحده را در آن کشور رهبری می‌کرد، هفته آینده از ارتش کنار می‌رود.» وی افزود: «این زمان جشن و شادی همه شهروندان ایالات متحده خواهد بود.» وی سپس با اشاره به اقداماتی که این ژنرال آمریکایی به‌ویژه در زمان خروج از افغانستان انجام داده، اضافه کرد: «چنین اقداماتی در گذشته مجازات مرگ داشتند.»

تداوم اقدام عربستان و امارات علیه جزایر سه‌گانه منطقه را به بی‌ثباتی سوق می‌دهد

سناریوی خطرناک حاشیه‌نشین‌ها

کاهش اهمیت انرژی و از بین رفتن درآمدهای نفتی، به دنبال برنامه‌ای منطقه‌ای و حتی جهانی برای توسعه شبکه‌ای از بنادر و جزایر هستند. آنها بر مبنای این برنامه تلاش کرده‌اند بر سواحل و جزایر یمن نیز مسلط گردند. آنها امروز در این مناطق مستقر شده‌اند. اماراتی‌ها قصد دارند از خود همانند پرتغال، یک قدرت دریایی تجاری با قابلیت‌های نظامی برای دفاع از منافع شان بسازند. ۶. عربستان سعودی و امارات برای جلوگیری از پیشروی «سیاست همسایگی ایران» که نیازمند ایجاد رابطه‌ای پایدار میان تهران قدرتمند و دولت‌های همسایه اغلب ضعیف تر است، می‌کوشند به لحاظ ادراکی به مسائلی دامن بزنند که نشان دهنده استفاده ایران از قدرت برای ظلم به همسایگانش است. به عبارتی دیگر آنان با ایجاد سروصدا و تبلیغات درخصوص جزایر سه‌گانه می‌کوشند احساسات راکشورها و دولت‌های پیرامون ایران، نسبت به تهران جریحه‌دار کنند.

ادعاهای پوچ امارات

در خاندان و قبیله آل‌نهیان و آل مکتوم که به ترتیب بر ابوظبی و دوبی حاکمیت داشته و دوستون کشور امارات را تشکیل می‌دهند، نسب شان به قبیله بنی‌یاس می‌رسد که خود از زیرشاخه‌های کلان قبیله قضاعه است. منشأ کلان قبیله قضاعه، یمن است که به مرور زمان به دلایلی همانند افزایش جمعیت و رشد دیگری در این منطقه، کمبود منابع غذایی یا در جست‌وجوی زندگی بهتر راهی مناطقی مانند حجاز، شامات یا عمان شده‌اند. آل‌نهیان، یکی از شاخه‌هایی است که اجدادشان پیش از این در عمان حضور داشته‌اند. گفته می‌شود دسته‌هایی از بنی‌یاس در سال ۱۷۶۴ (۲۵۹۱ سال قبل) از مناطق داخلی تر شبه جزیر عربستان به منطقه ابوظبی مهاجرت کرده‌اند. اداره امور قبیله را در آن برعه دیاب بن عیسی بن نهیان آل‌نهیان بر عهده داشته است. قبیله‌ای که همواره شکلی مهاجر داشته و از یمن تا مناطق شمال شرقی و اطراف ربع الخالی را پیموده و کمتر از ۳۰۰ سال قبل در ساحل جنوبی خلیج فارس جاگیر شده‌است، نمی‌تواند مدعی مالکیت بر جزایر ایرانی باشد.

منابع

اهمیت ژئوپلیتیکی جزایر ایران در خلیج فارس (مطالعه موردی: جزیره فارسی) نویسندهگان: محراب هداوند میرزایی و آرتار رجبی

نقش جزایر سه گانه در سیدات دریایی ایران در خلیج فارس نویسندهگان علی امیری و حجت نادری

ورود اولین تانک‌های آبرامز به اوکراین

اولین مجموعه از تانک‌های آبرامز آمریکا تحویل نیروهای اوکراینی شد. به گزارش تسنیم، نیویورک تایمز به نقل از مسئولان آمریکایی از ورود اولین مجموعه از تانک‌های آبرامز به اوکراین خبر داد. چندی پیش جو بایدن، رئیس جمهور آمریکا در دیدار با ولادیمیر ژلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین در کاخ سفید اعلام کرد که تانک‌های آبرامز طی هفته‌های آینده به کی‌یف منتقل خواهند شد. وی گفت: «من بسته جدیدی از کمک نظامی ایالات متحده را تایید کرده‌ام که شامل توپخانه، مهمات و سلاح‌های ضدتانک می‌شود. علاوه بر این هفته آینده اولین تانک‌های آبرامز آمریکایی به اوکراین تحویل داده خواهد شد.» گفته می‌شود اولین محموله از این نوع تانک آمریکایی شامل ۱۰ دستگاه از این خودروی رزمی خواهد بود. پیش از این غرب تانک‌های لئوپارد ۲- ساخت آلمان و چلنجر ۲- ساخت انگلیس را به اوکراین ارسال کرده بود.